

Den næste sag på dagsordenen var:

**6) Første behandling af lovforslag nr. L 39:
Forslag til lov om ændring af lov om social service. (Præcisering af kommunernes pligt til at yde hjemmehjælp m.v.).**

Af Villy Søvndal (SF) m.fl.

(Fremsat 14/12 2001).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Henriette Kjær):

Forslagsstillerne vil med dette lovforslag indskærpe kommunernes pligt til at yde hjemmehjælp samt indføre minimumskrav i serviceloven til den praktiske hjælp, som kommunerne skal yde.

Hensigten med lovforslaget er ifølge bemærkningerne at sætte en nedre grænse for tildelingen af praktisk hjælp, så det ikke er lovligt for kommunerne at gå under et vist niveau.

Man kan på baggrund af lovforslaget godt sætte spørgsmålstejn ved, om SF fører oppositionspolitik med automatpiloten slået til. Forslaget begrundes nemlig med, at jeg som socialminister ikke har villet reagere effektivt på kommunernes nedskæringer i ældreplejen, og at regeringen på grund af tidligere budgetaftaler med kommunerne bærer et stort medansvar for nedskæringerne.

Lovforslaget er en genfremsættelse fra sidste folketingsssamling, men jeg vil godt minde SF om, at der i mellemtiden har været et folketingsvalg, og regeringen hverken kan eller vil tage ansvar for den tidligere regerings politik.

Reglerne i serviceloven om kommunernes pligt til at yde personlig og praktisk hjælp er ikke tvetydige. Kommunerne har allerede efter de gældende regler en klar forpligtelse til at yde den nødvendige hjælp til borgere, der har behov.

Tildelingen af personlig og praktisk hjælp skal baseres på en konkret og individuel vurdering af den enkeltes behov og skal samtidig afspejle de kommunalpolitiske beslutninger, der er truffet om serviceniveauet i ældreplejen.

Det er den enkelte kommunalbestyrelse, der har både det indholdsmæssige og det økonomiske ansvar for den hjemmehjælp, der leveres til de ældre, og sådan mener regeringen det skal blive ved med at være.

Det kan således slås fast, at kommunerne har pligt til at tilbyde hjælp til nødvendige, praktiske opgaver, som den enkelte på grund af nedsat funktionsevne ikke selv kan løse. Den nuværende formulering i servicelovens § 71 er ikke udtryk for, at kommunerne kan fraskrive sig denne pligt, og det er da også blevet fastslået adskillige gange ved ankeafgørelser m.v.

Kommunen har endvidere allerede i dag en pligt til klart at melde ud over for borgerne, hvilken hjælp de kan få hos kommunen. Det skal bl.a. ske via de lovpligtige kvalitetsstandarder. Kommunens serviceniveau bliver herved synliggjort over for borgerne, der dermed får et grundlag for at vurdere, om de er tilfredse med det niveau for hjælpen, der er fastsat af kommunalpolitikkerne. Men ikke alle kommuner er gode nok til at synliggøre kommunens servicetilbud, og det vil jeg gerne have dem til at blive bedre til.

Regeringen ønsker en bedre omsorg og pleje for de svage ældre, men indførelsen af minimumsstandarder for den praktiske hjælp er ikke løsningen på de udfordringer, vi står over for i ældreplejen. De ældre borgere, der har behov for hjælp, vil nemt blive taberne ved indførelsen af minimumsstandarder. Indsatsen over for de svage ældre, der har brug for omfattende personlig og praktisk hjælp, skal være kerneområdet i ældrepolitikken.

Regeringen arbejder i øjeblikket på et lovforslag, der skal være med til at sikre, at de ældre borgere, der har brug for hjælp, får den hjælp, de har krav på. Det er vigtigt for regeringen, at vores ældrepleje i højere grad indrettes, så den ældres behov kommer i centrum. Der skal derfor i højere grad lyttes til de ældres behov og ønskes i tilrettelæggelsen af den personlige og praktiske hjælp. På den måde vil vi i højere grad kunne fastholde kontinuitet og tryghed i den ældres tilværelse. Det er afgørende i en situation, hvor den ældre i forvejen oplever store forandringer i tilværelsen som følge af svigtende helbred.

Indførsel af stive regler som minimumsstandarder for den praktiske hjælp vil ikke bidrage til at sikre en mere fleksibel tilrettelæggelse af ældreplejen, tværtimod. En forudsætning for kontinuitet i tilværelsen er, at de ældre får medindflydelse og medansvar for deres eget liv, og det kræver, at det offentlige giver de ældre et varieret og fleksibelt tilbud om hjælp, der kan tilpasses deres individuelle behov og ønsker.

Regeringen kan derfor ikke støtte et forslag, der vil standardisere hjælpen, men vil i stedet arbejde for at gøre hjemmehjælpen endnu mere fleksibel. De ældre skal have valgfrihed med hensyn til, hvem der udfører hjælpen. Kommunerne skal ikke længere kunne lukke kvalificerede og konkurrencedygtige privatleverandører ude. De skal have ret til at tilbyde deres ydelser, så borgerne får mulighed for selv at vælge leverandører.

Regeringen har en klar forventning om, at et friere leverandørvalg vil have en positiv effekt på ældresektoren. Erfaringer fra kommuner, der allerede samarbejder med private leverandører, har vist, at øget valgfrihed i sig selv giver en højere grad af brugertilfredshed i ældreplejen.

Den øgede konkurrence vil også være medvirkende til at skabe større klarhed over ressourceanvendelsen i den kommunale ældrepleje og således medvirke til at forbedre kvaliteten i indsatsen over for de ældre, ikke bare hos de private, men også hos de kommunale leverandører.

Den ældre skal også sikres en compensation, hvis den lovede hjemmehjælp udebliver. Kommunen skal forpligtes til at sikre, at hjælpen inden for en rimelig tid leveres ad anden vej, hvis den oprindelige aftale undtagelsesvis ikke overholdes.

Regeringen ønsker at fremme en udvikling i ældreplejen, hvor der i højere grad bliver plads til pleje og omsorg af de ældre, som har et behov. Til det formål har regeringen afsat 0,5 mia. kr. på finansloven, der skal bruges til et mere generelt løft af ældreplejen gennem bl.a. indførsel af frit valg og en mere fleksibel hjemmehjælp. Og på den baggrund kan vi ikke støtte forslaget.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Fru Eva Kjer Hansen som ordfører.

Eva Kjer Hansen (V):

Da Venstres ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på ordførerens vegne tilkendegive Venstres holdning til dette forslag.

Det er ikke mere end 1 måned siden, at vi sidst her i Folketinget havde en debat om lov om social service. Dengang var det et beslutningsforslag fra Enhedslisten. I dag er det så SF, der med dette lovforslag vil indskærpe kommunernes pligt til at yde hjemmehjælp samt indføre minimumskrav i serviceloven til den praktiske hjælp, som kommunerne skal yde.

Allerede er det jo i dag sådan, at kommunerne efter den gældende lovgivning har en klar

forpligtelse til at yde den nødvendige hjælp til de borgere, der har et behov. Tildelingen baseres på en personlig og praktisk hjælp, hvor der er en individuel og konkret vurdering af den enkeltes behov. Altså er det den enkelte kommunalbestyrelse, som både har det indholdsmæssige og det økonomiske ansvar for den hjemmehjælp, der leveres til de ældre.

Kl. 15.30

Dette kommunale selvstyre skal Folketinget ikke blande sig i. I Venstre er vi varme fortalere for, at det er den enkelte kommune selv, der fastlægger det serviceniveau, den gerne vil tilbyde sine borgere. Det princip skal vi værne om og ikke begynde at lovgive om det her fra Folketingets side, og i den seneste debat fremførte jeg også dette på vegne af Venstre.

Vi kan heller ikke støtte tanken om mindsteregler for hjemmehjælpen. Det kan have som konsekvens, at visse ældre overhovedet ikke visiteres til hjemmehjælp, fordi det personlige skøn erstattes af stive regler og bureaukratiske formularer. Man kan forestille sig den situation, hvor fru Poulsen har behov for 2 timers hjælp om ugen til rengøring og vask, men minimumsstandarden siger 4 timer, og så kunne man sagtens forestille sig, at nogle kommuner ville vægre sig ved overhovedet at tildele hjemmehjælp, hvis den skal rettes ind efter sådanne minimumsstandarder.

Hvad har forslagsstillerne overhovedet tænkt sig at gøre i sådanne situationer? Det vil kunne udvikle sig til et bureaukrati og tyranni, som ingen kan være tjent med, og netop dette tyranni har vi jo tidligere set konsekvensen af. Vi har alle sammen fulgt med i, hvordan Københavns Kommune i løbet af sommeren fik udstillet sit stopurstyranni, og vi ønsker ikke at gå den vej, hvor tid og formularer er vigtigere end nærhed og personlig omsorg.

For Venstre har det gennem lang tid været et stort ønske at sikre en bedre omsorg og pleje af de ældre, som har behov for hjælp. Det handler om at give de ældre og deres familier et bedre redskab i hænderne til at sikre en ordentlig kvalitet i ældreplejen. Kommunernes monopol på ældreplejen skal væk og erstattes af et frit valg, og retten til frit at vælge er derfor et af de vigtigste bidrag til at ændre den tankegang, der ligger bag megen af den ældreservice, som leveres i dag.

Alle ældre, der har fået tildelt hjemmehjælp, både praktisk bistand og personlig pleje, skal have ret til selv at vælge, om hjemmehjælpen

skal komme fra kommunen, fra en privatperson eller fra et privat firma. Men det frie valg skal ikke kun gælde hjemmehjælpen i snæver forstand, det skal også gælde f.eks. udbringning af mad til de ældre. Samtidig er det en forudsætning for fritvalgordningen, at de, der søger for hjemmehjælpen, indgår en aftale med kommunerne. Aftalen skal fastlægge kvalitetskrav, herunder sikring af den enkeltes retssikkerhed ved aflysninger af hjemmehjælpen.

Venstre ønsker også et generelt løft af ældreplejen. Det skal for det første ske ved at stille krav til kommunerne om, at samtlige ældre skal tilbydes et frit valg af hjemmehjælp, og det skal for det andet ske ved at afsætte 0,5 mia. kr. til et løft for den samlede ældresektor.

Venstres bud på løsningen af de nuværende problemer i ældreplejen går således den stik modsatte vej, og på vegne af Venstre afviser jeg derfor SF's forslag.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Bare til opklaring af Venstres politik på området: Betyder det opgør med stopurstyranniet, som Venstre her igen gjorde sig til talsmand for, at man går ind for en lempeligere og anden form for visitering? Og hvordan skal der i givet fald kunne skønnes over, hvad den enkelte har brug for, hvis man ikke må have nogle standarder for, hvad de respektive forhold udløser af tid for den ældre?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er sådan set bare for at være sikker på, at vi kommer til at diskutere det, der står i forslaget, og ikke andre ting, at jeg tager en kort bemærkning allerede nu, for jeg får jo ellers ordet til sidst.

Fru Eva Kjer Hansen nævnte, at vi spiller ud med, at der skulle være et bestemt timetal. Det står intet sted i forslaget, for det ønsker vi ikke. Vi ønsker sikkerhed for, at nogle navngivne funktioner, nemlig vask, rengøring, indkøb osv., bliver udført, hvis man ikke selv kan eller kun kan med meget stort besvær. Vi foreslår ikke noget timetal i vort forslag, så her tror jeg fru Eva Kjer Hansen huskede forkert. Men det kan jo ske for alle.

(Kort bemærkning).

Eva Kjer Hansen (V):

Noget af det, vi i Venstre lægger meget stor vægt på, er at give de ældre en større råderet med hensyn til, hvad det er for nogle opgaver, man gerne vil have udført.

Det er klart, at kommunerne i forbindelse med visitationen af hjemmehjælpen går ud fra nogle bestemte ting for at vurdere, hvad det er, den enkelte ikke længere kan klare selv, og hvad det er, den enkelte skal have hjælp til. Men når visitationen er foretaget, er det vigtigt for os, at der gives råderum til, at den ældre kan prioritere og selv kan vælge, hvad det er for nogle opgaver, man gerne vil have udført. Den ene uge kan der være nogle ting, der er vigtigere end i den anden uge. Den fleksibilitet vil vi gerne sikre, og det er mit svar til fru Margrethe Vestager og egentlig også til hr. Villy Søvnald.

Kl. 15.35

Jeg tager afstand fra at formulere nogle minimumsstandarder. Jeg tror simpelt hen ikke på, at det løser noget, jeg tror mere på, at vi gennem fleksibilitet og gennem nogle fritvalgsmuligheder kan styrke den hjælp, de ældre får.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Jeg kan et meget langt stykke hen ad vejen følge fru Eva Kjer Hansens måde at argumentere på. Det var også en overvejelse, som den tidligere regering var tiltalt af, nemlig at den enkelte hjemmehjælper kunne aftale fleksibilitet i den måde, tingene bliver tilrettelagt på.

Jeg vil bare spørge fru Eva Kjer Hansen, om hun som ordfører ikke er enig med mig i, at der kun er en meget tom ret til at prioritere, hvis visiteringen er så snæver, at det kun er det mest nødvendige, der kan finde sted inden for hjemmehjælpens område. Det må jo være meget vanskeligt for en ældre dame, som måske gerne vil ud at gå tur, at skulle vide, at det har ret beskidte konsekvenser for hjemmet eller skift af sengetøj, eller hvad det nu måtte være.

Jeg spørger så interesseret, fordi vi ved, hvor store omkostninger det vil få for kommunerne at have lempeligere regler, og vi også ved, hvor stramt kommunerne visiterer. Det har vi et stort medansvar for, men det er jo bl.a. af hensyn til den økonomiske politik, som den nuværende regering også har tilsluttet sig.

(Kort bemærkning).

Eva Kjer Hansen (V):

Jeg er da lidt forbavset over at høre, at den tidligere regering også var meget optaget af at skabe fleksibilitet i hjemmehjælpen, for hvis den var så optaget af det, kunne den jo for længst have fremsat nogle forslag, der netop gennemførte reelle valgmuligheder for de ældre og også gennemførte denne fleksibilitet.

Vi vender tilbage til de spørgsmål, når regeringen kommer med sine konkrete forslag, men jeg vil egentlig gerne spørge fru Margrethe Vestager, hvad jeg skal lægge i de bemærkninger, der kom nu. Mener Det Radikale Venstre, at vi skal udvide de områder, hvor man kan få bevilget hjælp? Er det de forskellige elementer, som indgår i visiteringen, Det Radikale Venstre nu vil udvide, så der kommer helt andre ting og helt andre begreber med ind i vurderingen af, hvad det er for en hjemmehjælp, den ældre har behov for?

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Formanden må rette mig, hvis jeg tager fejl, men vi er da i gang med spørgsmål til den ordfører, som er på i øjeblikket, og ikke det modsatte.

Jeg kan oplyse, at det allerede inden for den nuværende lovgivning er muligt at have fleksibilitet med hensyn til det, som faktisk foretages i hjemmet, efter at visiteringen er tilvejebragt, så jeg synes egentlig, den tidligere regering har vist sin gode vilje på det område.

Jeg er i gang med en udforskning af Venstres politik, og det er meget interessant for os, da vi har nogen undren over, hvordan det hele ligesom skal kunne lade sig gøre. Vi er meget skeptiske, men vi vil gerne vide, hvor langt Venstre er klar til at gå med at prioritere også øgede udgifter til hjemmehjælpen og ikke kun en tom ret til at bestemme, hvad man gerne vil have gjort efter en meget stram visitering. Men jeg kan forstå, at det er noget, man vil vende tilbage til, og det ser vi meget frem til, for vi synes, det er vigtigt, at der er realitet i både Venstres og regeringens politik og ikke kun flotte ord om fleksibilitet og frit valg.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Margrethe Vestager har helt ret, det er i omvendt rækkefølge.

(Kort bemærkning).

Eva Kjer Hansen (V):

Ja, men når man nu drøfter tingene, er det jo vigtigt at få præciseret, hvad der konkret bliver sagt fra ordførernes side. Der er jo også det gode ved det, at vi kan drøfte tingene og komme på talerstolen flere gange.

Jeg skal sige til fru Margrethe Vestager, at efter de gældende regler er det rent faktisk begrænset, hvad den ældre kan vælge. Jeg husker ikke ordret formuleringen, men jeg tror, det hedder, at »i særlige tilfælde« kan der gives mulighed for, at man kan få udført noget andet end det, man helt præcist er visiteret til.

Det er altså ikke særlig fleksibelt i dag, og det, vi gerne vil sikre, er, at det bliver det for alle. Der kommer et konkret lovforslag, og når det foreligger, synes jeg, vi skal drøfte i detaljer, hvad det mere præcist kommer til at dreje sig om. Men det bliver selvfølgelig et spørgsmål om, at den ældre kan prioritere, hvad det er for nogle arbejdsopgaver, man gerne vil have udført inden for den tid, der er stillet til rådighed.

(Kort bemærkning).

Karen Jespersen (S):

Der er et spørgsmål i forbindelse med fleksibilitet, som jeg ikke kan dy mig for at stille, nu hvor jeg forstår på fru Eva Kjer Hansen, at der skal ske en betragtelig udvidelse af fleksibiliteten, men at der ikke kommer flere penge til det, hjemmehjælpen skal udføre.

Kl. 15.40

Det vil sige, at man kan komme i den situation, at den ældre hjemmehjælpsmodtager gentagne gange ønsker at bruge tiden til noget andet end f.eks. at få gjort rent eller få vasket tøj, så der bliver beskidt i hjemmet, og der ikke er rent tøj. Det kan afføde en klage fra de pårørende, og hvem har så ansvaret i den situation, hvor hjemmet ikke er ordentligt vedligeholdt?

(Kort bemærkning).

Eva Kjer Hansen (V):

Det vil jo nok være mest rimeligt, at vi gemmer den drøftelse, til vi har et konkret forslag liggende foran os. Men mit forslag på området går ud på, at vi fastholder, at det er kommunen, der har ansvaret og foretager visitationen til hjemmehjælpen, og inden for de rammer får de ældre så mulighed for at vælge mellem de opgaver, de gerne vil have udført.

Jeg har hørt en stor kritik fra modtagere af hjemmehjælp, som synes, det er for stramt, når

de ikke selv kan sige: Der er faktisk nogle opgaver, som vi gerne vil prioritere i denne uge, fordi vi har behov for det eller har fået løst noget andet på anden vis. Her synes jeg, det er vigtigt, at vi fra det offentlige side netop giver den enkelte det råderum til at disponere, alt efter hvordan egne ønsker og behov nu lige er.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det fru Karen Jespersen som ordfører.

Karen Jespersen (S):

Som det er blevet sagt, er det jo tredje gang, vi drøfter forslaget her, og når socialministeren siger, at det virker, som om bemærkningerne også stammer fra en anden tid, kan jeg faktisk godt genkende det. Jeg får mindelser tilbage til den tid, hvor der var ganske mange kommuner, der med meget kort varsel skar ret dramatisk ned på hjemmehjælpen, og hvor det efter et langt og besværligt forløb faktisk endte med, at en hel del af de hjemmehjælpsmodtagere faktisk fik hjælpen tilbage.

Det virker egentlig, som om forslaget er fremsat ud fra nogle andre forudsætninger og en meget kritisabel situation, som det faktisk lykkedes at få has på ved hjælp af de instrumenter, der var i lovgivningen på det tidspunkt, bl.a. klageinstansen. Senere er der jo, også med SF's stemmer, sket en række ændringer i loven, der gerne skulle forbedre vilkårene for de borgere, der modtager hjemmehjælp. Det er rigtigt, at der bestemte stadig er ting, der halter, men vi kan stadig ikke se, at lige præcis forslagets formuleringer skulle løse de udestående problemer, der er i hjemmehjælpen.

Da vi reviderede bistanndsloven, var der almindelig enighed om, at vendingen »kommunen sørger for« er ensbetydende med, at kommunen *har pligt til*. Hvis vi ændrer formuleringen ét sted, skal vi så også til at ændre den alle andre steder? Jeg synes, at det er vigtigt at slå fast her, at det betyder selvfølgelig, at kommunen har pligt til det, sådan som det egentlig også står i forslaget. Skal vi for en sikkerheds skyld ikke tage at skrive det? Jeg synes, vi skal vente med at overveje, om vi skal ændre den vending, til hele loven måske på et tidspunkt skal revideres, men jeg tvivler på, at det er dét, der vil gøre en forskel.

Så er der spørgsmålet, om det skal skrives direkte i lovtæksten, hvad det er for konkrete opgaver, der som minimum skal løses. Jeg læser forslaget sådan, at hvis man får praktisk hjælp,

skal man faktisk have hjælp til alle de funktioner, der er nævnt. Sådan kan det i hvert fald nemt forstås, og det kan i hvert fald medføre den risiko, som andre ordførere har påpeget: at man hopper fra ingenting til et ganske højt niveau. Oven i købet er der kommet ting med, som i dag kan klares på mange andre forskellige måder, f.eks. indkøb.

Madlavning er også nævnt. Det er jo ikke almindeligt i dag, at der gives hjælp til madlavning, men det ville da være skønt, hvis der var økonomiske og praktiske muligheder for, at man kunne lave mad i den enkeltes hjem frem for at have en madudbringning. Men det er jo en ganske stor ændring, hvis vi skulle tage det skridt, og det mener jeg ligger helt uden for det at vedtage et forslag som dette her. Det bygger jo også stadig på en individuel afgørelse.

Jeg vil bestemt godskrive SF's gode hensigter, og jeg har hele tiden oplevet, at i arbejdet med at gøre reglerne bedre har der været fodslag omkring målsætningen, nemlig ikke kun en særlig hensyntagen til de svageste ældre, men også en bredere hensyntagen. Vi vil også meget gerne bruge forslaget som udgangspunkt for at diskutere videre, hvor der er huller, og hvad vi kan gøre bedre, men kan altså ikke umiddelbart acceptere, at det skulle være vejen.

Kl. 15.45

Pia Kristensen (DF):

Dansk Folkeparti er enig med forslagsstillerne i, at der skal ske forbedringer på hjemmehjælpsområdet, for aldrig har der været så mange nedskæringer og forringelser af velfærden for pensionister og andre modtagere af hjemmehjælp som i de år, hvor den tidligere regering sad ved magten.

I dag er hjemmehjælpen nået ned på et minimumsniveau, vi simpelt hen ikke kan være bekendt. Rengøringstimerne er mange steder reduceret til det halve, indkøbsordninger er sparet væk, og det samme er tøjvask. Vi oplevede for ikke længe siden, at aflyste hjemmehjælpstimer ikke blev erstattet, og pleje og omsorg er efterhånden blevet en by i Rusland. Mange ældre sidder lukket inde i deres boliger, fordi ingen har tid til at gå en tur med dem, og socialt samvær med hjemmehjælpen over en kop kaffe er der knap nok tid til, fordi hjælperen skal haste af sted til den næste. Det byder man mange af vore ældre i år 2002, og vi mener, at det er uanstændigt.

I de kommunale budgetforhandlinger har man i de forløbne år spinket og sparet på ældreområdet for at få de kommunale budgetter til at hænge sammen, for det er jo rigtigt – som det er beskrevet i lovforslaget – at ressourcerne skulle kanaliseres ud til de allersvageste ældre på bekostning af de næstsvageste. Sådan!

Dansk Folkeparti er enig i, at der er grund til at indføre minimumskrav; det går vi faktisk med til, så vi er meget positive over for lovforslaget. Reglerne i serviceloven præciserer meget klart, at kommunerne er forpligtet til at yde den nødvendige hjælp til borgere, der har behov for det, og den politiske og personlige hjælp skal baseres på en konkret og individuel vurdering. Hvis kommunerne ikke lever op til det, må man have et udrykningshold, vil jeg kalde det, der kan rykke ud og sørge for, at de pågældende kommuner lever op til reglerne i serviceloven.

Vi har fået en ny regering, og man må sige, at de meldinger, der er kommet om, at ældreplejen i højere grad skal indrettes således, at den ældres behov kommer i centrum, at man ønsker en bedre omsorg og pleje for de svage ældre, og at man til dette formål har afsat 0,5 mia. kr. på finansloven, er utrolig positive.

Dansk Folkeparti vil afvente regeringens udspil og vil herefter tage stilling til forslagene. Men igen vil vi sige til forslagsstillerne, at vi er meget positive over for dette forslag.

Charlotte Dyremose (KF):

Kommunerne har i dag en klar forpligtelse til at tage sig ordentligt af vores ældre, og det mener vi i Det Konservative Folkeparti også at de skal. Det er og bliver dog en konservativ mærkesag, at ældre har brug for en individuel vurdering og en individuel pleje, der passer til den enkelte person, og ikke en generaliseret standard, som vi vedtager herinde.

Det er min opfattelse, at den enkelte ældre og de mennesker, der er i berøring med den enkelte ældre, har en langt bedre idé om, hvad den enkelte ældre har behov for og brug for, end vi har herinde på generel basis. Den ældre skal have indflydelse på og medansvar for sin egen pleje og ikke udsættes for stive regler.

Jeg læser paragrafferne i lovforslaget ligesom den socialdemokratiske ordfører, og hvis jeg forstår den ret, ser jeg et stort problem. Tænk, hvis hr. Hansen godt kan lave mad, men har problemer med at komme ud og derfor ikke kan købe ind. Hvad så? Får han så slet ikke hjemmehjælp, eller får han for meget hjemmehjælp?

Det bliver let til nogle stive kasser, som ældre mennesker bliver sat ind i. Det mener vi er uværdigt, og derfor skal ordningerne i stedet være mere fleksible. Vi ser derfor meget frem til regeringens udspil om også at sørge for, at der bliver tilbudt private hjemmehjælpsmuligheder i langt flere kommuner end i dag. Det har jo vist sig, at tilfredsheden med den offentlige hjemmehjælp bliver større de steder, hvor private tilbud rent faktisk eksisterer i dag.

Vi kan altså ikke støtte forslaget.

Kl. 15.50

Margrethe Vestager (RV):

Der er nok ikke nogen tvivl om, at niveauet for hjemmehjælp, den måde, hjælpen udøves på, og den kvalitet, der er i samværet mellem hjemmehjælperen og den ældre, optager os alle. Dermed også sagt, at det må formodes, at det også optager folk, som har et kommunalt ansvar.

Vores bekymring ved det forslag, vi behandler her, er, at det vil betyde en indskrænkning af det kommunale selvstyre, fordi det kommer til at betyde en reel ophævelse af kommunernes kompetence til at bestemme deres eget service-niveau. Deraf følger også en indskrænkning af det kommunale selvstyre, og det synes vi ikke er den rigtige vej at gå.

Hvis det ikke er et rent forslag til udhængsskabet, vil det betyde endog særdeles væsentlige merudgifter. I de kommende år bliver det jo sådan, at antallet af ældre, som har brug for hjemmehjælp, vil stige, og derfor er der brug for andre måder at behandle spørgsmålet på. I øvrigt er det jo sådan, som også den socialdemokratiske ordfører gennemgik omhyggeligt og grundigt, at vi har aldeles udmærkede regler i dag, som skal sikre, at de ældre, som har behov for hjælp, også får den.

At der er behov for at sætte større fokus på, hvordan de enkelte kommuner faktisk lever op til deres ansvar, både i deres prioriteringer og i den konkrete løsning af opgaverne, synes vi til gengæld er indlysende. Det er langt vigtigere at gå konkret til værks over for den enkelte kommune, og at ministeren er sig sit ansvar bevidst med hensyn til den generelle lovhjemmel, som hviler på det nuværende grundlag.

Dermed være sagt, at vi ikke kan støtte forslaget, men at vi selvfølgelig deler optagetheden af spørgsmålet og også meget gerne vil være med til at drøfte realiteterne i de forslag, som regeringen vil fremsætte. Vi tror, at man kan få en væ-

sentlig bedre hjemmehjælp for den sum, som er afsat til det.

Pernille Falcon (EL):

Enhedslisten støtter SF's forslag. Vi har i mange år talt for, at det kommunale selvstyre ikke må stå over borgernes behov for hjælp, og der er klart behov for en opstramning af reglerne vedrørende praktisk og personlig bistand, så den enkelte borgers retssikkerhed styrkes.

Enhedslistens beslutningsforslag nr. B 4 om styrkelse af retssikkerheden på området og dette lovforslag fra SF har samme hensigt, nemlig at der skal være minimumsgrænser for det kommunale skøn.

Stort set hver sommer kan man opleve socialordførerne fra stort set alle Folketingets partier kaste sig ud i pressen og udtrykke forargelse over tingenes tilstand, forargelse over det ringe serviceniveau på hjemmehjælpsområdet. Det ser vi år efter år. Sidste sommer havde vi så debatten om Københavns Kommunes aflysninger af visiterede besøg, og andre somme har andre kommuner stået for tur. I sommeren 1999 var det bl.a. Helsingør, Hjørring og Viborg, der groft sagt afskaffede al praktisk bistand til borgere, der ikke samtidig fik personlig bistand, og nu må det være på tide at tage konsekvensen af forargelsen over det ringe hjælpeniveau, nemlig ved at ændre reglerne, så der ikke er tvivl om, hvad man faktisk har ret til som minimum.

Intentionerne bag bestemmelserne i service-lovens afsnit om praktisk og personlig bistand er givetvis, at alle borgere skal være sikre på, at når behovet opstår, kan de få den fornødne hjælp, så de stadig kan opretholde dagligdagen. Men virkeligheden har vist, at der ikke eksisterer nogen reel retssikkerhed, og det er på tide at genoprette trygheden. Ingen skal være bange for at blive syge, gamle eller handicappede, alle skal være sikre på, at de får den fornødne hjælp, og at den ydes med respekt for deres individualitet.

I Enhedslisten kan vi godt støtte SF's forslag, men det er klart, som det også har været nævnt i debatten, at hvis det skulle effektueres, ville det rent faktisk koste nogle kroner. Flexibilitet og det at sikre, at minimumskraverne rent faktisk også føres ud i livet, koster penge og tager tid.

Det har været sådan, at de ældre, der tidligere har modtaget praktisk bistand i hjemmet, faktisk er dem, der indirekte har betalt for den nødvendige opprioritering af hjemmehjælpen, der er sket rundt omkring i kommunerne. Der er sket en markant afvikling af praktisk bistand i hjemmet

for store grupper ældre, så de er kommet i klemme, og det er ikke rimeligt.

Jeg tror dog, vi skal være opmærksomme på, at den halve milliard, man nu vil yde fremadrettet i forbindelse med finansloven, vil være som en dråbe i havet i denne sammenhæng. Hvis man rent faktisk mener noget med, at der skal ske et markant løft på hjemmehjælpsområdet, er 5 mio. kr. efter Hvidovre-forhold – som er dem, jeg kender bedst – altså ikke ret meget, hvis der skal rettes op på hjemmehjælpen, til trods for at man dér har et relativt rimeligt niveau.

Kl. 15.55

Tove Videbæk (KRF):

Ja, så har vi hjemmehjælpen oppe at vende igen.

Der er mange kommuner, der ikke sørger for personlig hjælp i den grad, som man kunne synes var nødvendig, for at ældre medborgere kan klare nødvendige praktiske opgaver i hjemmet og vedligeholde deres fysiske eller psykiske færdigheder. I andre kommuner, måske de fleste, fungerer hjemmehjælpen bedre, og herfra hører vi, at de ældre er glade for deres hjemmehjælper. Men de kommuner, hvor det ikke fungerer, bringer sagen på dagsordenen her i Folketinget igen og igen, og i den forbindelse kan man ikke lade være med at ønske, at vi havde nogle sanktionsmuligheder over for de kommuner, som svigter vore ældre medborgere – disse mennesker, som hele livet har slidt og slæbt og knoklet, så vi i dag kan leve i et velfærds- og velstands-samfund. Jeg synes, det er fattigt, hvis vi ikke kan tage os ordentligt af dem, denne generation, som ikke er vant til at klage eller forlange.

Når man hører udtrykkene »de ældre«, tænker man først på en gruppe, der er langt væk. Men de ældre er jo vore bedsteforældre, vore oldeforældre, vore naboer, og de skal selvfølgelig behandles ordentligt, også når det kommer dertil, at de har behov for hjælp. Et samfund måles jo, som vi ved, på, hvordan det tager sig af de svageste, og det gør vi stadig ikke godt nok.

Nogle kommuner snyder på vægten og kommer så let om ved det som muligt; men om det vil hjælpe at skrive ordene »har pligt til« ind i loven i stedet for »sørger for«, er jeg såmænd ikke sikker på. Om opgaverne skal præciseres, og der skal indskrives minimumsregler, vil vi godt være med til at overveje og diskutere under udvalgsbehandlingen, for vi er meget optaget af denne sag. Men vi er ikke sikre på, at det får et rent positivt resultat for alle ældre i alle kommuner, hvis vi skriver minimumsregler ind. Det er

der egentlig kommet mange spørgsmål og udmeldinger om i den senere tid, så vi ser faktisk frem til ministerens bebudede forslag på området, så vi kan få en god debat igen.

Her til sidst kan jeg næsten ikke lade være med at tilføje som et supplement i tråd med Kristeligt Folkepartis holdning på området: I Kristeligt Folkeparti mener vi egentlig ikke, at det alene er kommunerne, der har et ansvar. Alle borgere, ja, alle vi i samfundet er jo nabo til eller i familie med eller har på anden måde kontakt med ældre medborgere, og der står altså ingen steder i loven, at det er forbudt for os helt almindelige borgere at give de ældre en hjælpende hånd i hverdagen. Tænk, om det blev moderne; hvor ville det gøre livet lysere og lettere for de ældre – helt uden lovændringer.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Villy Søvn-

Villy Søvnal (SF):

Tak for debatten. Jeg skal give nogle få kommentarer til ordførerne.

Socialministeren kan have ret i, at det er lidt tidligt at anklage den nuværende regering; det er jeg enig i.

Men så til det, der skiller os, nemlig diskussionen om stive regler i forhold til fleksibilitet. Jeg tror, at der var flere af regeringspartiernes ordførere, der talte om de stive regler, men jeg tror, man har forvekslet forslaget her med et andet. Det handler ikke om meget stive regler, det er et spørgsmål om at lave et minimumsniveau, der gør, at vi slipper for nogle af de meget triste sager, som ingen af os kan lide, når vi møder dem. Jeg synes, man skal sørge for, at tingene bliver gjort i tide, så man er sikker på, at problemerne ikke dukker op igen.

Det andet, der var gennemgående hos regeringspartiernes ordførere, var troen på valgfrihed. Jeg vil bare ganske stille spørge, om man ikke blev lidt rystet i går, hvor de private leverandører, meldte ud ganske åbent – forbavsende åbent synes jeg – at for at komme ind på markedet havde de været nødt til at dumpe deres priser. Men det kunne de ikke blive ved med at holde til, så derfor kunne man se frem til prisstigninger på ca. 30 pct.

Det synes jeg var interessant. Det var den mistanke, en del af os har gået rundt med et stykke tid: at det var det, der reelt foregik. Det tror jeg bliver ganske spændende at følge i den

kommende tid, og i hvert fald betyder det, at regeringspartierne mantra om, at bare opgaverne bliver privatiseret, lader de sig udføre til svimlende lave priser, blev helt effektivt dementeret i går. Derfor kan man godt være tilhænger af valgfrihed, det kan man stadig væk. Men troen på, at der er meget store økonomiske gevinster, led vist sin endelige død i går.

Kl. 16.00

Jeg vil også sige, at i SF ser vi også med meget stor interesse på, at regeringen spiller ud med den halve milliard. Vi er spændt på det konkrete indhold, der kommer i lovforslaget, men måske i virkeligheden endnu mere spændt på en anden ting, nemlig hvad regeringen vil i de kommende kommuneforhandlinger.

Det, vi synes ville være slemt set på hjemmehjælpsområdet samlet, er, hvis finansloven indeholder, at man udvider med en halv milliard, og bagefter laver man en kommuneaftale, der er så stram, at man piller i størrelsesordenen 2 mia. kr. ud af den kommunale økonomi, hvoraf ældreområdet kommer til at bære i hvert fald trekvart mia. kr. Summen af de to øvelser er, at ældreområdet i så fald mistede en kvart mia. kr.

Der synes jeg, det er helt afgørende, at man ikke kommer ud i den situation, men jeg kan godt se, at den kan være til voldsom agitatorisk fordel for regeringen. Men den vil i hvert fald ikke være til fordel for de ældre.

Jeg siger det også, fordi Dansk Folkepartis fru Pia Kristensen nævnte, at aldrig er der sket så mange nedskæringer som under den forrige regering. Nu er jeg ikke plantet i denne verden for at forsvare den forrige regering, men jeg tror, at hvis vi gør os den umage sammen at kigge på statistikker over, hvornår det virkelig store hug har været på ældreområdet, så hedder året 1983. Det er det eneste år, hvor vi for alvor, hvis man ser på personale, hvis man ser på økonomi, har oplevet en voldsom nedgang. Vi kan prøve at kigge på dem sammen i Folketingets Socialudvalg. Jeg skal nok stille spørgsmålet.

Dengang blev den daværende borgerlige regering jo støttet af Dansk Folkepartis åndelige udspring, om man så må sige, Fremskridtspartiet. Og derfor synes jeg bare, at Dansk Folkeparti skal have et skærpet blik for, at man ikke ender i samme situation endnu en gang. Det risikerer man nemlig meget let, tror jeg, specielt hvis man sammenlægger, hvad der sker både ved finansloven og ved de kommunale forhandlinger.

Fru Karen Jespersen siger: Der var engang, hvor vi havde store problemer, der var en stribe

af kommuner, der skar, men heldigvis er problemerne ikke så store i dag. Det er jeg enig i. Men al min børnelærdom siger mig, at det er bedre at forebygge end at helbrede, og det er på sådan nogle relativt urolige tidspunkter som nu, at vi kunne komme af sted med at sikre en lovgivning, der gjorde, at vi ikke endte med den type af sager igen. Det, vi gør i forslaget, er jo i virkeligheden at navngive de funktioner.

Så rejste både fru Karen Jespersen og også – tror jeg – fru Charlotte Dyremose, spørgsmålet, der hedder: Betyder lovforslaget, at man skal have det hele? Hvis man har behov for mad, skal man så også have rengøring osv.?

Nej, sådan har forslaget aldrig været tænkt. Forslaget er tænkt sådan, at man siger: Hvad er det, man ikke kan? Og det skal man så gå ind og kompensere for. Det mener jeg nu også fremgår af teksten, men er der overhovedet tvivl om det, er det klart, at så skal det præciseres under udvalgsarbejdet. Vi kunne ikke drømme om at give nogen mere hjemmehjælp, end de vil have.

Til fru Charlotte Dyremose, der siger, at det bliver standard og ikke en individuel vurdering: Nej, det bliver en individuel vurdering, men en individuel vurdering, hvor der ligger et højere mindsteniveau, end der ligger i dag. Men der skal fortsat foretages en vurdering ude i den enkelte kommune. Visitationen ligger fortsat derude.

Derfor vil jeg også sige til fru Margrethe Vestager, der siger, at man ophæver det sociale skøn med det her forslag: Det gør man ikke, men jeg vil medgive, at man snævrer skønnet ind. Selvfølgelig med at lægge et højere minimumsniveau er, at man ikke kan skønne så bredt, som man kan i dag, for de der brede skøn, man kan have i dag, er jo det, der afgør, at vi får nogle af de sager, som ingen af os bryder os om.

Så skal jeg bare sige tak for støtten til Enhedslisten.

Kristeligt Folkeparti forstod jeg var usikker med hensyn til, om det nu var den bedste metode og sådan noget. Det synes jeg er en helt fair diskussion. Det kan vi jo kigge videre på under udvalgsarbejdet.

Men tak for debatten.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling til beslutningsforslag nr.

B 28:

Forslag til folketingsbeslutning om frikommuneforsøg med etablering af boligtilbud og virksomheder for særligt udsatte befolkningsgrupper.

Af Villy Søvnald (SF) m.fl.

(Fremsat 14./12 2001).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Henriette Kjær):

SF opfordrer regeringen til at udarbejde lovforslag om frikommuneforsøg. Forslaget går ud på, at frikommunerne skal have mulighed for en smidigere forretningsgang i forbindelse med etablering af boligtilbud og af virksomheder, der beskæftiger særligt udsatte befolkningsgrupper.

Kl. 16.05

Regeringen har sympati for intentionerne i beslutningsforslaget, men regeringen vil gå en anden vej. Regeringen vil, som statsministeren også var inde på i sin åbningsredegørelse, gribe opgaven bredere an. Der skal en bred vifte af virkemidler til. Regeringen vil forstærke det fælles ansvar for de svageste i vores samfund. Og det er ikke kun ord. Vi sætter handling bag. Som det fremgår af regeringsgrundlaget, vil vi afsætte flere ressourcer til hjemløse, sindslidende og handicappede samt til at forebygge narko- og alkoholmisbrug.

Desuden har indenrigs- og sundhedsministeren den 10. januar dette år sendt et frihedsbrev til kommunalbestyrelserne og amtsrådene, hvor han beder om forslag til udvikling af den kommunale opgaveløsning.

Regeringen vil, som indenrigs- og sundhedsministeren har tilkendegivet, være meget lydhør over for forslag, der tilsigter at skabe større